

Side

3

10

13

15

24

IIIIIEWJHM

UTGITT AV UTENRIKSDEPARTEMENTET, POSTBOKS 8114 DEP, 0032 OSLO

- NORSK TUNGTVANN -

- SOVJETISKE JODER -

i'i

4 EUROPARADET -

- EUROPARADET -

i #_

- DEN NORSKE ATLANTER- 1

, HAVSKOMITE

'ki

- FNs UTDANNINGS- OG -

OPPLERINGSPROGRAM -

FOR DET S\$RLIGE AFRIKA

11. mai 1990 - Nr. 16

Bistandsminister Tom Vraalsens

svar p3 sparsmal fra

representanten Paul Chaffey (SV)

1 Stortingets sparretime,

9.5.1990

Bistandsminister Tom Vraalsens

svar p5 sparsmal fra

representanten Paul Chaffey (SV)

1 Stortingets sparretime,

9.5.1990

i

Utenriksminister Kjell Magne

Bondeviks innlegg under

Ministerkomiteens 86. sesjon,

Strasbourg, .10.5.1990

Kommunikeet fra

Ministerkomiteens 86. sesjon,

Strasbourg, 10.5.1990

iv ._

Foredrag av statssekr0tar Knut

Vbllebak pa Arsmatet, 7.5.1990 1

i

Innlegg v/ambassad0r Martin

Huslid p& 63. mate i den rad-

givende komite, New York,

26.4.1990

Forts.../.

ISSN 0801-9630

RAPPORTKONTORET

I'
27
31
36
37
38
39

ENS KOMITE FOR OVER9
VAKING AV SALG OG
TRANSPORT AV OLJE- OG
PETROLEUMSPRODUKTER
SQR-AFRIKA
ECOSOC
PRESSEMELDINGER
UTVIKLINGEN 1
EUROPA
ST.OLAVSMEDALJEN
FRONTLINJESTATENE I
DET SQRLIGE AFRIKA
MEXICO

TIL

- Innlegg v/ambassadesekretar Dag
Mjaaland, New York, 7.5.1990
Fellesnordisk innlegg om kvinne-
sparsmal V/ambassadesekretar
Anne Merchant under 1. regulare
sesjon 1990, New York, 7.5.1990
'k

Foredrag av utenriksminister
Kjell Magne Bondevik p3
Kristelig Folkepartis
utenrikspolitiske konferanse
5.5.90

Tildeling til underdirektzr
Helene Andersen

Mate mellom utenriksministrene
i Norden og frontlinjestatene i
Oslo, 13.-14.5.1990

Besak av Mexicos viseutenriks-
minister Andres Rozental i Norge
91-110501990

Fra Stortinget sparrctime, 9.5.1990.

Pau a e : Jeg vil be bistandsministeren
besvare fwlgendeyspwrsmal:

"Det har den siSte tiden kommet opplysninger som
'tyder p& at tungtvann produsgrt i Norge har havnet i
India. Dette tungtvannet kan vere brukt til produksjon av
atomvapen.

Vil Regjeringen vurdere om Indias status som
xhovedsamarbeidsland skal opphare pa bakgrunn av de
avslwringene som er gjort?"

Statsrad 10m Vraa;sen: Norske myndigheter h8r
mottatt opplysninger som tyder p& at tungtvann som er
produsert i Norge cg eksportert, er blitt videresendt til
India av sine tiltenkte mottakere. Det dreier seg cm to
partier tungtvann, ett pa 15 tonn som i 1983 ble leyert
til en kj8per i Vest-tyskland, og ett pa 12,5 tonn som i
1986 ble levert ti1.Romania. Videreforsendelsen har
skjedd uten norske myndigheters viten, og i strid med.
forutsetningene for de norske utfwrseislisensene og
forpliktelsene i sluttbrukererklaringene.

Politiet ble anmodet on a etterforske begge
sakene straks mistanke ble reist.

Ut fra ansket cm a forvisse seg om hva som har
skjedd med en vare av sa vidt stor strategisk betydning,
har Norge siden november 1988 ved flere anledninger
anmodet indiske myndigheter cm at samarbeid for a8

etterforske den første saken. Også den siste saken er tatt opp med indiske myndigheter med anmodning om samarbeid til oppklaring av de faktiske forhold. Det skjedde for kort tid siden. Disse henvendelsene har foreløpig ikke gitt konkrete resultater, og saken kan enda ikke anses som fullt oppklart.

India har ikke kjøpt tungtvann fra Norge, og landet har derfor ingen avtalemessig forpliktelse til å samarbeide. Regjeringen vil imidlertid gjøre det som er mulig for å få oppklart disse sakene. Dette følger av den store betydning Norge tillegger avtalen om ikke-spredning av kjernevåpen. Vi kan ikke akseptere at tungtvann fra Norge blir sendt til andre mottakere enn de eksporttillatelsen ble gitt for.

Norge har forøvrig beklaget at India, sammen med en rekke andre ledende land, ikke har sluttet seg til avtalen om ikke-spredning av kjernevåpen, og vi har sammen med andre nordiske land ved flere anledninger oppfordret disse landene til å gjøre dette.

Når det gjelder bistandssamarbeidet med India, er dette nå under vurdering i departementet, uavhengig av de forhold som representanten Chaffey reiser i sitt spørsmål. Jeg regner med å kunne orientere Stortinget til hasten om resultatet av denne utredningen.

Utredningen vil omfatte så vel innhold som form på bistandssamarbeidet med India.

Eaul Chafgex: Jeg takker bistandsministeren for svaret og kah bare konstatere at forhandlingene med India enn& ikke har fart frAmh

Jeg har tre tilleggsspørsmål i den forbindelse.

For det fwrste om Norge vil forlange inspeksjonsrett i forhold til indiske atomanlegg for a klarlegge hva norsk tungtvann har blitt brukt til. For det andre hva Regjeringen vil foresla konkret for a skjerp kontrollen med eksport av tungt%ann, for det kan Vel ikke vare meningen at tungtvann skal komme pa avveie pa denne , maten. For det tredje om den delen av norsk u-hjel? som kana1;seres via indiske myndigheter, kan stanses inntil denne saken er oppklart.

S V se : Som jeg sa i mitt svar, har vi rettet en henvendelse til India med sikte p& a f& deres bistand til & fa klarlagt de faktiske forhold i denne saken. Hva som sa skal gjares, vil vere helt avhengig av hva som vil komme frem under denne etterforskningen.

Jeg vil bare fa gjenta at India ikke har kjwtt tungtvann fra Norge, 09 de har ingen avtalemessig forpliktelse til a samarbeide med 053, men vi finner det helt naturlig at de imatekommer vare anmodninger om samarbeid i denne saken.

Nar det gjelder sparsmalet om bistandssamarbeidet, er dette - uavhengig av tungtvannsakene - under utredning. A foreta seg noe i

forholdet til India når det gjelder bistandssamarbeidet
for resultatet av denne utredningen foreligger, vil være

å trekke konklusjoner på at altfor tidlig tidspunkt.
Egullena: Jeg takker bistandsministeren for
svaret og kan bare konstatere at han valgte å ikke svare.
på to av mine spørsmål. Så jeg vil gi ham ytterligere en
sjans til det og spørre for det første om det ligger i
det norske kravet at vi vil kreve inspeksjonsrett i de
indiske anleggene. Jeg er klar over at det ikke er
oppnådd, men jeg spør om vi vil kreve det. For det andre
spørte jeg om hva vi vil gjøre for å skjerpe kontrollen
med eksport av tungtvann for å unngå at slike situasjoner
oppstår i fremtiden.

1W: La meg nok en gang få
gjenta at det er vanskelig å stille noe krav før man har
fått avdekket de faktiske forhold. Det : dette vi er i
ferd med å forsøke å få til. Vi har som sagt fått dette
opp med India, og vi anser det for naturlig at India
samarbeider med oss for å få klarlagt de faktiske
forhold. Når vi har kjennskap til det, vil vi kunne ta
stilling til hva vi deretter skal gjøre.

Fra gtortinget spgrretime, 9.5.1990.

2ggl_gngjg: Jeg vil be bistandsministeren pa vegne a; utenriksministeren besvare falgende sparsmil:

"Et stort antill sovjetiske jmder wnsker a bosette seq 1 USA, Vest- Europa og Israel. Israel har i dag en liberal lovgivning i forhold til slik innvandring. Vil Regjeringen ta et initiativ overfor USA og land i Europa for at ogs& disse skal Epne for en sfarre innvandring av sovjetiske jader?"

gtgtigad 10m Vgaalsgg: Etter at Sovjetunionen som ledd i reformpolitikken apnet for langt mer liberale utreisebesiimmelser, har antallet sovjetiske jwde; \$om wnskei a forlate landet, i den senere tid yist en rask stigning. I det siste skal det saledes vafe kommet ca. 10 000 sovjetiske fader til Israel pr. maned. Dersom disse tendenser fortsetter, regner man med at antallet sovjetiske statsborgere av jmdisk herkomst-som forlater Sovjetunionen, i innevarende ar vil kunne komme opp i over 100 000.

Nit det blant sovjetiske jwder-gjar seg gjeldende et sa vidt utbredt anske cm a forlate sitt hittidige i _ hjemland, ma dette ikke minst ses pa bakgrunn av frykten' for de antisemittiske stramninger son 1 kjalvannet av den nye apenhetipolitikken dessvefre ogsa er kommet til uttrykk i Sovjetunionen. Fra norsk side er vi bekymret for denne utvikling, 09 vi har tatt den opp med de sovjetiske myndigheter.

Nar det gjelder spørsmålet om hvor de sovjetiske jydene best kan bosette seg, finner jeg det ikke naturlig at vi fra norsk side på dette punkt skal sette bestemte henstillinger til andre land. En ikke ubetydelig del av de sovjetiske jyder reiser allerede i dag til land i Europa og til Nord-Amerika. Alene USA regner i år å ha mottatt henimot 40 000 sovjetiske jyder. De sovjetiske jyder som selv måtte ønske å bosette seg i Israel, må fortsatt få anledning til det. I

Til slutt vil jeg understreke at situasjonen for de sovjetiske jyder har en rekke sider som tilsier at vi følger utviklingen nøye. I denne forbindelse vil det også være naturlig at vi holder nær kontakt med andre land og til enhver tid vurderer hvordan vi hver for oss og hvordan vi i fellesskap best kan bidra til å lette de sovjetiske jydernes livssituasjon.

2ggl_gng1;gx: Jeg takker bistandsministeren for svaret og er glad for at vi er enige om de fiktige forhold. Men jeg vil likevel spørre, for å få svaret noe presisert, om bistandsministeren er av den oppfatning at sovjetiske jyder nødvendigvis skal bo i Israel - også de personer som helst vil bosette seg i andre land - og om ikke Norge i den forbindelse kan lette på innvandringsbestemmelsene.

Jeg vil også spørre om bistandsministeren ikke ser at det kan være et problem med en stor innvandring i områder i Israel som i dag hovedsakelig er befolket av

pa;estinere, 09 at det kan vanskeliggjare'fredsprosessen i
? .

. vmaat-zqsgeear ' ':

Wm: La meg ta den siste del

av representanten Chaffeys spwrsmal fmrst og bare fa
presisere at vi ma skille mellom ianandring til Israel og
bosetting 1 de okkuperte omradene. bet er var fofStaelse

_ t pan helle; ikke i PLO har innvendinger mot

Zli5hv\$nd;i\$6&5;til;gelQ 'igfa i;3ii.iiihgt:medlenir#kk 'L

laad'ser vi de sch mege beklagelig dersdm de nye

innvanderne bosetter seq 1 de okkuperte omr&denet En slik

.' bosefting'Qil et er'v&ft'syn vare i klaf strid med'ISraels"

1',fbrp1ikfe1% r etf;r.f61ker&ften dg.ikke egnet t11 & fremme

arbeidet for fred. Fra norsk side har vi allerede gitt

uttrykk for var bekymring for en slik eventualitet direkte

overfor den politiske ledelsen i.Israe1.

Emoggridet. Ministerkomiteeps 86. sesjon. Utcnriksminister Kjeu Magne Bondeviks innlegg, Stras ur 10.5.1990.

"The great interest for the Council of Europe from all Central and Eastern European countries (except Albania) is gradually transforming the Council of Europe into an all-European organisation. We warmly welcome the accession of the Czech and Slovak Federal Republic to the European Cultural Convention and are confident that the country with its rich cultural heritage will be an invaluable asset for the Council of Europe. Among the applications for a membership we feel that Poland, Hungary and the Czech and Slovak Federal Republic should be given priority at this stage; We are impressed by the recent democratic elections in the German Democratic Republic and welcome a united Germany as a member of the Council of Europe. . . .; .ii Burop . -Contacts-between.the.69uncil oi Europe and the German h;'_'; 4.- '3h1 T W'" DemoezaticgkephblicfcoUld be deepeded'ith e period leading upito. :t34 . '5 .- formal.unificatiious . . V ' ' . ' ' , . ' ' .

Co-operation between the Council of Europe and the Eastern European countries should first of all be of a practical nature. We find the Demosthenes programme to be particularly important and would like to see this programme extended; Such an extension requires that at this juncture we should be ready to bend a little out budgetary routines and accept the realistic proposals put forward by the Secretary General for additional expenditure in 1990. On the other hand, it is not possible at this time to sign a cheque "in blanco", so to speak, for 1991 before the budget has been studied by our Deputies. All we can do for now, is to take note of the parameters of growth that have been indicated and study them with a spirit of contributing to the historic process we are now experiencing in Europe. Let me in this context also add that we continue to give top priority to the organs of the European Convention of Human Rights.

The CSCE process clearly has great potential as a framework for our joint efforts to build a stable and lasting new order of peace in Europe. It encompasses all key areas of co-operation. It embodies a pan-European and trans-Atlantic partnership to stability and security that has proved itself in good times and bad. The new European architecture can best be drawn up with the participation of the North American democracies.

But the CSCE should not be seen as replacing existing European institutions. Rather it should be envisaged as a superstructure resting on a number of pillars, such as NATO, the European Community, EFTA and the Council of Europe. Closer links between the CSCE and the institutions just mentioned should be developed.

The forthcoming CSCE summit should in our view reaffirm the validity of basic CSCE principles and commitments and add a new one: the right to free and democratic elections. It should take stock of developments in Vienna and consider the follow-up to the CPR and C53! negotiations. A CFE treaty should be signed at the summit. A decision should be taken to hold periodic political-level meetings at 35, to be prepared by a group of high officials. The latter would in practical terms constitute a CSCE political committee.

basic purpose of such a meeting would be to identify needs for assistance and ways of assisting, to harmonise and co-ordinate contributions, and to formulate ad ' ' '

As highlighted in the non-paper of the Secretary General, there are opportunities for closer links between the CSCE and the Council of Europe, but there are also real obstacles to the establishment of such links. These problems should not be insurmountable, however. The potential dividends from a link-up in the human dimension area between this Council and the CSCE are sufficiently important to warrant dedicated and sustained efforts to overcome the obstacles.

One vision to strive for, would be to gradually turn the Council of Europe and its existing human rights machinery into the basis for a human dimension pillar under a CSCE superstructure. To this end a solution must clearly be found to the problem of the status of those CSCE participating states that are not members of this Council. Consideration should also be given to the possibility of making CSCE human rights commitments legally, and not only politically, binding.

we also support the Dutch idea that the Council of Europe might be represented in a delegation to future CSCE meetings dealing with matters within its competence, starting with the Copenhagen meeting of the Conference on the Human Dimension.

I should like to add in this connection that we do not consider it necessary or desirable to open the Convention on Human Rights for accession by non-member States. Apart from the very real danger of lowering our standards it would be better to retain accession to the Human Rights Convention, and thereby membership in the Council of Europe, as an ultimate goal for emerging European democracies. We hope that all European nations will be able to sign the Convention in a not too distant future.

At the Lisbon meeting the Soviet representative made it clear that the Soviet Union hoped to obtain at a later stage "the highest possible level of participation" in the Council of Europe. If the Soviet Union one day - as we hope it will - is able to satisfy the conditions of pluralist democracy-human rights and the rule of law, we would welcome the Soviet Union as a member of the Council of Europe.

This, of course, will take time, and in the meantime we should encourage the Soviet Union to pursue a course which makes such a future accession possible - 'Zw' - 'w-x,., , ' - . . . '

Our policy should be to follow a step-by-step procedure and develop relations on the basis of progress in the direction of democratic reform and the rule of law.' We continue to be in favour of Soviet accession to the Cultural Convention but there is no need to rush to a decision at the present stage.' Contacts with the Soviets on technical aspects of accession should be pursued to give the necessary basis for a decision by the Committee, possibly at the November meeting.

Before concluding, I want to mention the situation in Lithuania and the other Baltic republics. We hope to see an open and free dialogue between all parties concerned, based on the Helsinki principles, which can pave the way for a negotiated settlement. We ask you to include a paragraph in this direction in the Final Communiqué.

Finally, let me mention that I do agree with the Secretary General's non-paper on the relations with the United States and Canada."

Eurogaridet. Ministerkomiteens 86. sesl'og, Strasbourg 10.5.1990. Kommuniqueet.

1. The Committee of Ministers of the Council of Europe held its 86th Session at Strasbourg on 10 May 1990 with Mr Joao de Deus Pinheiro, Minister for Foreign Affairs of Portugal, in the Chair.

The Session, which followed on from the special meeting in Lisbon on 23 and 24 March 1990, looked in more detail at subjects discussed at that meeting (1) and more particularly at the opening up of the Council of Europe to Central and Eastern Europe.

2. Ministers took note with satisfaction of recent developments and encouraged the pursuit of contacts and co-operation by the Council of Europe with Central and Eastern European countries which should, in step with the completion of the reforms under way, the statutory conditions being fulfilled, enable them to become members of the Organisation.

3. They wholeheartedly welcomed Czechoslovakia's application to join the Council of Europe and its accession earlier that day, in the presence of the President of the Czech and Slovak Federal Republic, Mr. Vaclav Havel, to the European Cultural Convention.

4. They likewise welcomed the holding of free elections in Hungary and the unanimously confirmed wish of the newly-elected Hungarian parliament that Hungary join the Council of Europe.

5. Ministers noted with sympathy the interest which, following the first-ever free elections in the German Democratic Republic, the new government of that country has shown in fruitful and constructive co-operation with the Council of Europe.

They were convinced that German unification, resulting

in the free

expression of the will of the people, will be of great benefit to Europe as a whole. With an eye to this unification, they expressed themselves in favour of the German Democratic Republic's gradually taking more part on an ad hoc basis in the Council's

intergovernmental work. , Of Europe 3

They welcomed in advance the holding of free elections

in Central and Eastern European countries. 3 elections in other Central

and Eastern European countries. 3 elections in other Central

6. With regard to recent events involving '0'

in the Baltic republics

the Ministers called for an open and fair dialogue between all the parties concerned without threat or use of force; They hoped that such a dialogue, in the spirit of the Helsinki principles

the way for mutually acceptable solutions. p P , could pave

1b

(1) See Conclusions of the Chair of the special meeting held at Lisbon on 23 and 24 March 1990.

7. A number of issues relating to the Council of Europe's role in the future European architecture were likewise discussed. Bearing in mind the CSCE Summit planned for autumn 1990, Ministers examined the contribution the Council of Europe could make in implementing the principles and provisions of the Helsinki Final Act and the CSCE concluding documents. The contribution of the Council of Europe could be particularly beneficial to the work done in relation to the human dimension, culture, education and information.

They decided to endeavour to have a reference to such a role included in the concluding document of the summit of the 35.

They also expressed the view that the modalities, through which the Council of Europe could be involved with future CSCE meetings should be explored, starting with the Conference on the Human Dimension in Copenhagen. '

8. Ministers also expressed anew their firm support for current reforms in the Soviet Union and their wish to maintain and extend current contacts and co-operation with this country, which has now been invited to accede to nine Council of Europe conventions and the Partial Agreement on prevention of, protection against, and organisation of relief in major natural and technological disasters. They reiterated the great interest which they attached to the Soviet Union's accession to the European Cultural Convention, and decided to set in motion the process of negotiation aimed at agreeing the modalities of such an accession as soon as possible.

9. Ministers examined the equally important question . of entering into a constructive dialogue between the Council of Europe and the United States of America and Canada, having regard to the role played by these countries, which share its member States' , ideals, in the Helsinki process.

10. So as to extend and strengthen the Council of Europe's programme of assistance for democratic reform in Central and Eastern Europe, Ministers decided to increase substantially the original 1990 appropriations for that purpose. of . . g in detail proposals for- They expressed themselves generally in favour ; stepping up the Council of Europe's means of action and resources from 1991 onwards to enable it to perform its new functions and future role in the context of opening to Eastern Europe and enlargement of its membership.

11. During the Session a Partial Agreement was established which sets up organisational links between the Council of Europe and the Venice "Commission for Democracy through Law", an advisory body which will co-operate with the Council of Europe member States and non-member States, in particular Central and Eastern Europe.

12. Lastly, Ministers heard a statement by their Austrian colleague on preparations for a ministerial conference on East-West migration, scheduled for early 1991.

Spatsekretar Knut Vollebeks foredrag på Den norske Atlanterhavskomiteis årsmøte 7. mai 1990.

Dramatiske endringer har funnet sted i Europa i løpet av det året som er gått siden forrige årsmøte i Atlanterhavskomiteien. Både omfanget og tempo i denne endringsprosessen har vært helt uforutsigbar. Jeg vil ta for meg enkelte sikkerhetspolitiske aspekter ved den nye situasjonen som vi står overfor. La meg likevel innledningsvis peke på at mer generelt dilemma.

Berlin-murens fall er blitt selve symbolet på de kommunistiske regimers sammenbrudd. Ideologienes fall ble anskueliggjort med all tydelighet 55 sent som for en uke siden. Den

tradisjonelle 1.mai feiringen i de øst-europeiske land var tidligere preget av pliktig masseoppbud og applaudering av ledernes utlegninger om sosialismens store landevinninger. I år ble 1.mai-dagen knapt markert i Sentral- og øst-Europa. Denne taushetens tale er et vitnesbyrd om et systems totale fallitt. I Moskva hvor man fortsatt hadde offisiell feiring, ble applausen byttet med avskyrop da folket i den politiske perestroikaens navn fikk slippe til for første gang. x

Det går raskt å rive ned, men tar lang tid å bygge opp. Dette er en erfaring som også vil gjelde seg gjeldende i Øst-Europa, der de demokratiske tradisjoner er meget begrenset og der den økonomiske situasjon både er vanskelig og til dels kaotisk.

Dette setter umåtelig store krav til ledelse og styring.

Et gjennomgående trekk ved utviklingen i Sentral- og Øst-Europa er at den politiske reformprosess har gått langt raskere enn den økonomiske. Dyptgående økonomiske og sosiale problemer finnes i større eller mindre grad i alle landene. Dette er problemer som kan komme til å undergrave de

nyvinninger som er gjort i demokratiserende og liberaliserende retning. Under min egen reise i Øst-Europa i januar i år: var dette et gjennomgangstema: at politisk liberalisering faller sammen med økonomisk krise. Vestlige land vil i tiden som kommer stå overfor store utfordringer når det gjelder hvordan vi på en mest mulig konstruktiv måte kan støtte opp om reformprosessen, ikke minst på det økonomiske område, for dermed å legge forholdene til rette for en stabil og kontrollert utvikling. NATO vil her kunne spille en vesentlig rolle som samordnings- og konsultasjonsorgan på vestlig side, særlig på rustningskontrollområdet, men også på andre felter. Fra norsk side legger vi særlig vekt på å gi støtte til

x. oppbyggingen av demokratiske institusjoner i øst-Europa.- Det er svært viktig at slike institusjoner både vil være en sikkerhet mot tilbakeslag og fungere som en drivkraft i videreutbyggingen av samfunnene på alle områder. Dette er vår rettesnor, men la meg eksemplifisere at det ikke bare er økonomisk krise og sosial konflikt som byr på dilemmaer ved å vise til situasjonen i Baltikum. Støtten til disse statenes i bestrebelser på å gjenvinne sin rettmessige status kan samtidig underminere stabiliteten i utviklingen av demokratisk utvikling i Sovjet. Den norske regjering har derfor

uttrykt sin støtte blant annet gjennom klare og gjentatte oppfordringer om dialog og forhandlingsvilje. En forhandlingsløsning begge parter kan leve med vil i seg selv bidra til å styrke den demokratiske utviklingen. Utviklingen har konsekvenser for samarbeidet på de fleste områder i Europa. På det sikkerhetspolitiske området vil det være en hovedutfordring i tiden fremover å bevare stabiliteten og lavspenningen.

Warszawapakten (WP) har tradisjonelt vært sett på som selve symbolet og den institusjonelle rammen for sovjetisk makt og innflytelse i Øst-Europa. WP var i artier karakterisert av politisk og militær enhet og samhold på Sovjetunionens premisser. Bresnev-doktrinen bidro til å begrense avvik ved at den legitimerte WP-statenes rett og plikt til å intervenere militært hvis et av medlemslandene var i ferd med å bryte ut av enheten. - /

Utviklingen i Sovjetunionen under Gorbatsjov har som vi har sett, gjort det mulig for de øvrige WP-stater å stake ut sin egen kurs nå som å frykten represalier og ytre innblanding har kommet i bakgrunnen; Bresnev-doktrinen ble definitivt forkastet under WP-toppmøtet 4. desember 1989, hvor Sovjetunionen og andre WP-stater på rekke og rad erklarte at intervensjonen i Tsjekkoslovakia i 1968 var illegal.

Det vil imidlertid være forhastet å trekke noen konklusjon om hvilken rolle organisasjonen vil spille i fremtiden, hvilken form samarbeidet vil ta og om WP på sikt i det hele tatt vil kunne overleve. Militært tjener organisasjonen allerede i dag liten hensikt og den integrerte militære struktur vil gradvis kunne bli avskaffet selv om Sovjetunionen nok ønsker å bevare den nåværende struktur til etter CFE. Under CFE-forhandlingene og i Open Skies-sammenheng er det imidlertid klare tegn på at Sovjetunionen isoleres mer og mer. Dette kan føre til at Sovjetunionen vil se seg tjent med å forhandle hele ramme for sine militære forbindelser med de øvrige WP-stater og så å inngå nye bilaterale avtaler med hvert enkelt land.

Den senere tids utvikling gir grunnlag for å konkludere med at WP i en gitt konfliktsituasjon i Europa ikke vil opptre som en militær enhet.

Når det gjelder organisasjonens politiske fremtid, synes den å være minst like usikker som den militære. De nåværende politiske mekanismer er åpenbart uegnede. Det er også tvilsomt om betydelige reformer vil kunne skape det rette grunnlag for en meningsfylt politisk konsultasjonsprosess i WP. Tysk gjenforening, økt vektlegging på nasjonale interesser og en nedbryting av interessemotsetningene i forhold til Vest-Europa, bidrar til at WP ikke fremstår som et naturlig samarbeids- og konsultasjonsorgan. Noen snarlig formell oppløsning av organisasjonen er likevel ikke ventet, selv om

utfallene av valgene i de ulike medlemsstater raskt vil kunne, .endre holdningen også til dette spørsmålet

Mange har hevdet at en oppløsning av WP også må resultere i at NATO blir nedlagt som organisasjon. Dette er imidlertid ikke aktuell politikk i noe NATO-land. NATO ble ikke opprettet som svar på Warszawapaktens organisasjon, men som svar på Sovjetunionens militarmakt. Og selv etter at WP eventuelt er nedlagt vil Sovjetunionen fortsatt være en helt dominerende militær supermakt på det europeiske kontinent. I NATO er man imidlertid innstilt på å tilpasse seg den nye situasjon. En slik tilpasning kan være en betydelig nedbygging av den militære komponent i samarbeidet og en ytterligere styrking av den politiske. Det har imidlertid understrekes at NATO alltid har vært en politisk allianse. Formålet har hele tiden vært å blegge enhver konflikt medlemslandene måtte bli innblandet i ved fredelige midler. En avgjørende forutsetning for den politiske rolle og innflytelse Alliansen har, er at man samtidig har et adekvat militært forsvar som kan sikre medlemslandene mot politisk og militært press utenfra. Denne sikringsfunksjonen er av særlig betydning for at lite land som Norge.

Bruk av militær makt vil bare være aktuelt først etter at et angrep mot et av Alliansens medlemsland har funnet sted. Omfanget av de militære styrker er regelmessig utelukkende tilpasset dette forsvarsbehov.

Behovet for militære styrker påvirkes av den politiske og militære utvikling vi må forholde oss til. Trusselen mot Alliansen vurderes i dag som meget lav. Dette leger naturlig av den positive utvikling som finner sted i Sentral- og Øst-Europa, og i Øst/Vest-forholdet generelt. Under Varens mange ministermøter i NATO vil man derfor se nærmere på elementer i Alliansens strategi, hvilke konsekvenser den positive utviklingen har for styrkesstrukturen - herunder avhengigheten av kjernevapnene, m.m.' Jeg ønsker ikke å foregripe denne diskusjonen, men allerede etter forrige ukes ekstraordinære utenriksministermøte i Brussel, er det klart at moderniseringen av de bakkebaserte kortdistanseraketene i Europa, den såkalte Follow-on-to-Lance (FOTL), er skrinlagt. Samtidig er det i Alliansen enighet om at forhandlinger om de korttrekkende kjernevapnene innledes 53 snart CFE-avtalen er undertegnet og ikke først etter at iverksettelsen av den er blitt innledet. Videre er det klart at det vil komme betydelige reduksjoner i de kjernefysiske slagmarksvapnene. President Bush har også nylig sagt at modernisering av kjernefysisk artilleri nå er skrinlagt. -

En viktig forutsetning for disse positive skritt ligger i den tyske samlingsgroessen. Samlingen av de to tyske i statemarkerer på mange måter opphevelsen av det kunstige skillet som har gått tvers gjennom Europa i hele

etterkrigstiden. Det ligger en stor utfordring her om atx sikkerheten til noe land ikke må svekkes som følge av tysk samling.

Innenfor Alliansen er det bred enighet om at et samlet Tyskland må være medlem av NATO. Mange av de mindre WP-landene støtter også dette synet. Samtidig vet vi at dette er et vanskelig spørsmål for Sovjetunionen som dermed "mister" en tidligere alliert. Enhver endring av styrkestrukturen i denne delen av Europa vil påvirke sikkerhetssituasjonen i hele NATO/WP-området. Derfor er det av stor betydning at alle som blir berørt, direkte eller indirekte, også blir hørt og tatt hensyn til. Ø

i NATOs serie av ministermøter denne Våren gir oss gode muligheter til en grundig gjennomgang av de mange spørsmål som krever avklaring i forhold til den utvikling som nå pågår. Våre vedtak skal ikke her bare gi svar på utviklingstrekk vi allerede ser, men også bidra aktivt til å styre utviklingen i ønsket retning.

Forhandlingen om de eksterne sider i tilknytning til tysk samling foregår i den såkalte 214 gruppen, det vil si blant de to tyske stater samt seiersmaktene fra 1945; USA; Storbritannia, Frankrike og Sovjetunionen. Det første møtet på ministernivå i denne gruppen ble avviklet i forrige uke. Disse forhandlingene berører jo en rekke spørsmål, av militær, økonomisk og politisk art. Det gjenspeiler mye arbeid for vi kan se alle konturene av det fremtidige Tyskland. Jeg vil imidlertid her påpeke at det er av sentral betydning at det er oppnådd enighet om en forhandlingsmekanisme som involverer de to tyske stater såvel som de fire militärmakter og at også hensynet til Polen er ivarettatt i forhandlingsopplegget. Vi har derfor et begrunnet håp om at det uten sløsing med tid vil bli enighet om en løsning alle kan leve med. '.

Når det gjelder CFE-forhandlingene, som omfatter de konvensjonelle styrker i Europa, ble man i Ottawa 1 februar prinsipielt enige om at tilstedeværelsen av sovjetiske og amerikanske styrker i Sentral-Europa, det vil si først og fremst i Forbundsrepublikken og DDR, skal reduseres betydelig. Man ble enig om å sette et tak på disse styrker på 195.000 for hver. Men samtidig fikk USA anledning til å stasjonere ytterligere 30.000 tropper i Europa utenfor sentralområdet, uten at en tilsvarende rett gikk til Sovjetunionen.

Ottawa-enigheten innebærer sovjetiske og amerikanske troppereduksjoner på henholdsvis ca. 375.000 og 125.000 mann i sentralområdet og representerer i seg selv et dramatisk gjennombrudd i nedrustningsarbeidet. Men det forhold at USA går en ensidig rett til å stasjonere tropper i Europa utenfor sentralområdet, er også viktig. Dermed har man fra sovjetisk side akseptert en oppheving av koplingen mellom omfanget av og betingelsene for amerikansk og sovjetisk styrkenærvar i

Europa. Fra vestlig side har vil alltid pekt på at det er et helt annet grunnlag for den amerikanske stasjonering av styrker i Europa enn for den sovjetiske.

Men senere har man fra sovjetisk side i Wien foreslått et tak på 700-750.000 i Sentral-Europa. Forslaget kan ses som om Sovjetunionen går tilbake på Ottawa-enigheten. I det minste er det bekymringsfullt at man med dette bidrar til også tvil om sparsmalen.

I Wien er man ellers langt på vei enige om reduksjoner i en rekke våpenkategorier, så som stridsvogner, artilleri, pansrede personalkaretyer, og helikoptre. Som en avtale nå avtegner seg innebarer den bl.a. en halvering av antallet stridsvogner i Europa.

Det kanskje vanskeligste utestående spørsmål gjelder kampfly. I dag er det en betydelig sovjetisk styrkeovervekt på også dette området. Videre må det antas at i en situasjon etter at omfattende landmilitære reduksjoner er gjennomført som følge av en CFE-traktat, vil flystyrkenes betydning tilta. Av bl.a. disse grunner mener vi det er viktig at en første CFE-avtale må omfatte flystyrker; 'v

Som vi ser det, er det et hovedproblem at Sovjetunionen vil unnta betydelige deler av sine flystyrker fra forhandlingene, derunder mellomdistanse bombefly tilhørende marinen. Disse fly omfatter bl.a. de velkjente Backfire-flyene stasjonert på Kola. Vi legger vekt på at i den første CFE-avtale må finnes ordninger som omfatter også denne type fly;

Utgangspunktet for CFE-forhandlingene var den betydelige 'sovjetiske overvekt i sentrale styrke kategorier som stridsvogner, artilleri og pansrede kampkaretyer. I Sovjetunionens og WP-ers overvekt har gitt militær kapasitet langt utover egne forsvarsbehov. Dette problem, samt en betydelig konsentrasjon av konvensjonelle våpen både på østlig og vestlig side av skillelinjen i Sentral-Europa har preget etterkrigstidens Europa.

I mandatet som man forhandler på grunnlag av, heter det at forhandlingenes målsetting er 2 styrke stabiliteten og sikkerhet ved å opprette en stabil og sikker konvensjonell styrkebalanse på lavere nivå. Sovjetunionen aksepterte med dette at den østlige overvekt skulle avskaffes. Denne sovjetiske innrømmelse av det vestlige krav om asymmetriske reduksjoner ned til like styrketak var sårdeles viktig. Fra norsk side har vi sett mandatets bestemmelser om at tiltak skal skes for hele forhandlingsområdet, eventuelt med bestemmelser om regional differensiering for å gjenopprette ubalanser og umuliggjøre omgivelser, som sentrale. For Norge som flankeland er det særlig viktig at mandatet 313: fast prinsippet om usvekket sikkerhet for hver deltaker på hvert stadium av forhandlingene.

Det er reist spørsmål ved om den utvikling man har sett i Øst-Europa og i forholdet mellom de øst-europeiske statene og

:20-

Sovjetunionen, innebærer at utviklingen at i ferd med 3 lzpe fra Wien-forhandlingene. Det foretas jo betydelige ensidige reduksjoner i Qst samtidig som zst-europeiske land har forhandlet bilaterale tilbaketrekkingssavtaler med' Sovjetunionen. Det er heller ikke sa helt usannsynlig at de styrketak man har forhandlet seg fram til, snart vil kunne vare hayere enn de faktiske tak.

I

Bet er her viktig a vare klar over at de reduksjoner og tilbaketrekkinger man hittil har sett, er unndratt fra kontroll og verifikasjon. Man star overfor usikkerhet i forhold til hva som skjer med materiellet og mannskapsstyrkene. Det er ingen mekanismer som sikrer at tropper og materiell ikke lett kan tilbakefzres.

I en CFE-avtale vil det imidlertid vare omfattende ordninger for kontroll, verifikasjon og informasjonsutveksling som vil sikre at materiellet zdelegges og at troppene demobiliseres - og ikke bare omflyttes. For zvrig tyder det meste p& at an CFE-avtale v11 avstedkomme en meget omfattende og ressurskrevende destruksjon av krigsmateriell.

En CFE-avtale vil regulere og stabilisere det konvensjonelle styrkeniva i Europa p& at niva som ilege mandatet bidrar til 3 avskaffe angrepsevne og evne til storstilte offensive operasjoner. En avtale av den type som n3 draftes i Wien vil binde statene opp i gjensidige forpliktelser med kraftige nedskjaringer som kan motvirke at man vender tilbake til en situasjon med nye kbnfrontasjoner og rustninger.

Selv om man i siste forhandlingsrunde har sett tendens til stagnasjon, mener vi fortsatt at det er realistisk a tro at en farste CFE-avtale kan undertegnes pa hastens KSSE-toppmzte. Vi tror at den tilbakeholdenhet og tenkepause man!p5 sovjetisk side har bevilget seg, snart vil mAtte vike for en realpolitisk erkjennelse av at Sovjetunionen vil vars tjent med en CFE-avtale langs de linjer som n3 avtegner seg.

Vi p3 var side vil aktivt bidra til at vi kan n3 den m&lsetting som alle deltakerne har sluttet seg til, nemlig en omfattende avtale innen utlzpzet av 1990. En slik avtale vil i seg selv vare historisk, selv om den ikke laser alle sikkerhets roblemer i Europa; P5 vestlig side er det enighet om at vi m viderefzre forhandlingene om de konvensjonelle styrkene umiddelbart etter CFE I. Forelzpig har vi ikke helt klart for 033 hva og hvilke omrader de viderefzrte forhandlingene skal omfatte. Fra norsk side er vi apne for b&de forhandlinger om ytterligere reduksjoner 1 de kategorier som omfattes av CFE I og a utvide forhandlingene til nye vapenkategorier, samt a fortsette arbeidet med 3 restrukturere de'militare styrker til en ren defensiv rolle.

At jeg her har konsentrert meg om CFE-forhandlingene betyr ikke at de parallelle drmftelesene om tillits- og sikkerhetsskapende tiltak, de S&kalte CSBM-forhandlingene, er mindre viktige. Tillits-og sikkerhetsskapende tiltak kompletterer nedrustningsarbeidet. Man kan 51 at mens CFE-. forhandlingene regulerer de militare strukturer, er formAlet

med CSBMs å skape åpenhet og fremme inn3yn i militære aktiviteter. Vi håper at det skal være mulig å presentere for KSSE-toppm3tet en omfattende pakke av nye og betydningsfulle tillits- og sikkerhetsskapende tiltak. ' I disse dager pagar i Budapest det vi hadde håpet skulle være siste og avsluttende runde i forhandlingene om det såkalte Open Skies eller "åpent luftrom". Dette amerikanske initiativ tar som kjent sikte på å etablere et regime for gjensidig rett til overflyvninger for overvåkingsformål av de deltagende NATO- og WP-staters territorium. Vi er bekymret over de restriktive sovjetiske pgsisjoner som er kommet til syne i Budapest. Det synes åpenbart at man nå trenger noe mere tid for å enes om alle spørsmål i forbindelse med etableringen av regimet. Fra vår side ser vi at Open Skies regime som et viktig tillitsskapende tiltak, som også kan spille en betydelig rolle når det gjelder å verifisere de mange rustningskontrollavtaler vi etterhvert vil få. Ser man utover nedrustningsforhandlingene og spørsmålet om tysk samling blir en av de virkelige store oppgaver å bygge opp nye samarbeids- og sikkerhetsordninger som kan virke stabiliserende på utviklingen. ' Det må skapes grunnlag og struktur for ett Europa. Det ideologiske, militære og maktpolitiske grunnlaget er endret. I m3strEuropa er samarbeidsstrukturen i ferd med å i oppl3sning. Det er på en måte en naturlig følge av reformprosessene. COMECOM var basert på sentraldirigerte plan3konomier, som de øst-europeiske land i dag avviser. Warszawa-pakten var grunnlagt på en felles ideologisk platform, som nå har brutt sammen. Derfor er det viktig at vi snarest kommer igang med arbeidet med å formulere nye samarbeids- og sikkerhetsstrukturer. Dette henger også sammen med det tyske spørsmålet. Foruten NATO-medlemskapet, er det bred enighet om at tysk samling må finne sted innen rammen av overordnede europeiske sikkerhetsordninger, som kan sikre stabilitet og likevekt. Slike ordninger skal ikke erstatte NATO, men komme i tillegg. Men man famler fortsatt nå: det gjelder å formulere denne bredere europeiske rammen. Det er imidlertid bred enighet om 'at KSSE-prosessen bør stå sentralt i denne sammenheng. KSSE-samarbeidet er vel etablert. Det omfatter et bredt spektrum av saker som går fra sikkerhetsspørsmål via økonomiske og miljøvernsspørsmål til menneskerettigheter, menneskelige kontakter og andre sider ved den menneskelige dimensjon. Og ikke minst: KSSE-prosessen representerer et trans-atlantisk samarbeid omfattende samtlige europeiske land (minus Albania), samt USA og Canada. Den nye europeiske arkitektur kan bygges opp bare under medvirkning av de nord-amerikanske demokratier. Det er bred enighet både i Øst og Vest om at KSSE bør utgjøre en ramme for bestrebelsene på å utforme kooperative nye sikkerhets- og samarbeidsm3nstre i et Europa som ikke lenger står splittet langs Øst/Vest-skillelinjen. Men KSSE hverken kan eller bør fortrenge eksisterende europeiske institusjoner

'som NATO, Europaradet og EF/EFTA. Snarere bar man tenke seg disse institusjonene som grunnpilarene under en KSSE-overbygning.

Dette gjelder ikke minst på sikkerhetsområdet KSSEs rolle bar utbygges også på dette felt, bl.a. som et pan-europeisk forum for rustningskontrollforhandlinger, verifikasjon av inngatte avtaler, samt tillits- og sikkerhetsskapende og konfliktforebyggende arbeid.

Men sikkerhetsordninger innen rammen av KSSE kan ikke i overskuelig fremtid erstatte NATO-samarbeidet og den sikkerhetsgaranti det gir. KSSE-prosessen er basert på konsensus-prinsippet, hvilket innebærer at beslutninger bare kan treffes dersom samtlige medlemmer er enige. En slik institusjon kan neppe handle effektivt i en situasjon der flere medlemmer med kryssende interesser er involvert. Ikke minst at land som Norge, med var utsatte beliggenhet og vart vedvarende behov for forsterkninger og bistand fra allierte land, bar være opptatt av at en styrking av NATOs politiske rolle, som vi ønsker, ikke innebærer at den militære dimensjon ved NATO-samarbeidet blir borte.

Fra norsk side har vi gått sterkt inn for avholdelse av et KSSE-toppmøte senere i år. På et slikt møte kan prosessen gi nye politiske impulser. Møtet vil gi anledning til en drøftelse på høyeste politiske nivå av fremtidige europeiske sikkerhets- og samarbeidsmanstre og KSSEs rolle i disse. Det vil kunne gi statet til intensiverte drøftelser av hvordan KSSE-prosessen kan styrkes i tiden frem mot KSSEs fjerde og plein møte i Helsingfors våren 1992. I denne sammenheng

spørsmålet om institusjonalisering av KSSE-prosessen står sentralt. '

Fra norsk side har vi støttet sterkt opp om tanken om regelmessige KSSE-møter på utenriksminister- og regjeringssjefs-nivå. Vi har også gått inn for at slike møter bar forberedes på embetsmannsnivå. Dette kan i praksis innebære opprettelse av en slags politisk komité i KSSE-sammenheng. Det er nå bred enighet om at slikt opplegg blant NATO-landene. Også fra vestlig og nøytralt/alliansefritt hold har det kommet til uttrykk positive reaksjoner på denne tanke. Det er grunn til å tro at en beslutning om avholdelse av regelmessige møter på ministernivå vil bli et hovedresultat av KSSE-toppmøtet. Man vil i så fall ha skapt et nødvendig grunnlag for systematiske og målbevisste bestrebelser på å skape nye samarbeidsstrukturer og -mønstre i arena som kommer. KSSE-sluttakten fra 1975 utgjorde et første skritt - et slags Helsinki I. Den regulerte forbindelsene i det delte Europa. Nå er det behov for at Helsinki II, en avtale som kan regulere forbindelsene i det Europa som er i ferd med å vokse sammen. Den må i stor grad basere seg på forpliktelser som allerede er oppnådd i KSSE-prosessen. Men den må gå betydelig videre. Økonomisk, politisk og sikkerhetspolitisk var Sluttakten basert på at det eksisterte to diametralt motstående systemer i Europa. Det bildet viskes nå ut. Dermed må nye "trafikkregler" komme på plass, som reflekterer det Europa som

ma er i ferd med 3 vokse frem. Vi vil i de nærmeste 5 år stå overfor store utfordringer, men 0955 vesentlige muligheter til en varig styrkelse av sikkerheten og stabiliteten i Europa. Det siste året har bydd på uventede, tildels dramatiske, men også velkomne endringer. Det er å håpe at de politiske mekanismer kan utvikles raskt nok til å dra nytte av dagens muligheter i det kommende året. Atlanterhavs-komiteens neste årsmøte kan få et vel så interessant og nytt Europa å forholde seg til som dette møtet har.

FNs utdannings- o opplæringsprogram for det sarlige Afrika. 63. mate i den radgivende ko mite.

Innle v ambassa 1' Martin Hush New Yor 26.4.1990.

Distinguished delegates, ladies and gentlemen,
Allow me at the outset tod express my profound
gratitude for the confidence that you have extended to my
Government and to me personally by electing me chairman of
the Advisory Committee of the United Nations Educational and
Training Programme for Southern Africa. I assure you of the
continued support of my Government for the Programme and the
noble objectives it intends to promote as well. as of my
personal 'dedication to the programme and the position to
which I have just been elected.

Let. me also take this opportunity, distinguished
delegates, to pay tribute to Minister Councillor Isaiah
Zimba Chabala of Zambia, who, in his capacity as Iacting
Chaitmah of UNETPSA since last October, has 'competently
steered the Committee through a most important rejuvenating
process. Without his dedicated work the task that I am now
facing would have been immensely more difficult. I would
also like to commend the Secretariat for the efforts that
have been put into.this process. In particular I should
like to ynote that the personal involvement of Assistant
Secretary General Sotirios Mousouris has contributed
significantly to the espeditious and thorough donsideration
of the .reCOmmendations following the evaluation of the
Programme that were adopted on 18 April; I would
furthermore like to put on record our appreciation for the

services extended to the Advisory Committee through this period by the Director of the Programme, Mr. Abdenour Abrous and his staff. I am also well aware of the valuable contribution of the Department of Technical Cooperation for Development.

Distinguished delegates,

The Programme whose Advisory Committee I have the privilege of chairing is at a crossroads.- An arduous and complicated process has been brought to its first stage of completion. What lies ahead is the challenging task of implementing the recommendations that I have just referred to. This requires skill, perseverance and judgement on the part of all of us. I suppose the main burden will fall on the Secretariat. I am, however; ready to assist personally in all those instances where the need arises. My delegation will, furthermore, seek to follow the implementation process attentively. I am also fully aware of the fact that the Sub-Committee, of the Advisory Committee had a limited mandate and that certain important issues will still have to be looked into in order to make the revamping of the Programme complete. While such issues should be kept under review, I nevertheless feel that at this stage the paramount task is to get the implementation process going.

Distinguished delegates,
Our Programme has been directly affected by the winds of change in Southern Africa. Namibia's independence has triggered a transitional arrangement comparable to that _ which was launched when Zimbabwe gained independence 10 years ago. I look forward to entering into a dialogue with the leaders of Namibia on how to accommodate their needs in this framework.

Important developments have also taken place in South Africa since F.W. de Klerk was elected to the presidency. While the prospects for irreversible change in South Africa are still fraught with uncertainties, it is our responsibility to follow the situation inside the country closely and to maintain the flexibility for necessary adjustments if the situation so warrants.

Having said this, it should still be emphasized that the educational needs of the majority population caused by the Apartheid policies of the Government of South Africa continue to be unsatisfied. My Government therefore decided this year to increase its contribution to UNETPSA by 500.000' Norwegian Kroner. We are pleased to note that similar decisions have been made by other Governments. There can be no doubt that the services provided by this Programme remains an important tool in the struggle against Apartheid.

/

FNs komitt for overviking av salg o trans ort av olje- troleums redukter til Sar-Af 'k
Innle v ambassadesckretar Da Mgaalan pNew York \$853,890. p n a.

Mr . Chairman,

In the absence of Minister Bergh Johnnie!" 5110' II.

to congratulate- you on your election at Quimn of tho
Intergovernmental Group to Monitor the Supply and Shipping

0! Oi._1 and Petroleum Products to South; Africa. I III

confident that you: well-known diplomatic tkllll and your
commitment to the struggle against heartheid v1.11 constitute
vital assets, for this important Group. Hgyil allg 03910.!

the appreciation of my delegation at seeing! representative-
of Tanzania, .3 country with which Norway has a long
traditien of dose cooperation, in the chair. Likewise,
allow me te express our pleasure in the reelection of l...

Nabeela Al-Muna of. Kuwait to the vice-chaimnship o: the
Grouerner prover: knowledge of and expertise on the issue.

ebefoce this Group leave us assured that the. high standards
of performance that we have prided ourselves on, will b.

. maintained. -

Mr . Chai man ,

Hydelegation would also take this opportunity to
express our gratiLude to members for the confidence extended
tn our country since- the establiuhment ot the Group II Inn.
as to the continuation of 1-.th confidence through the
election of Mr. Svetre Betgh JohInIeu a rapporteur. I

ensure you: of our full. cooperation in out tutu: work.
Norway will hcontinuo to play an active putt in efforts to
strengthen the embargo and increase its impqct.

x

m: . Cha 1 man ,

Important and pzomiaing developments 3;. takingl
place in South Africa as we are meeting here today. Last.
Friday the South African Govezhment and the MC agreed on I
common commitment towards the resolution 6! thl climate of
violence as well as a commitment to stability and a peaceful
process of negotiations. My Government. welcomes that. and
other dovelopmqts that have accrued since the election 0:
12.93. do Kletk to the presidency. It is out hope that. the
process the: has now been set in mo-tion will pave the VI);
for decisive negotiations on .a new future Mr South Attica;
without Apartheid and racial. discrimtnetion- and with equal,
rights for 311. '

. While considerable progress has been made towards;
overcoming obstacles Lo negotiations, minouty rule still;
remains firmly in place and the machinery of Apartheid
remain. intact. ytoud negotiations have you to be initiated.
There can thus be no doubt that sanction. against South
Africa must be maintained. The etessurenust be kept up :6
get: the negotiating process on: the ground and until such
tithe V that there is clear evidence on protound Ind
irreVegalble changes. My Government beluevcs that: the
voluntary oil embargo has a particular potential. to:

contributing to such a development. It is precisely for that reason that my delegation continues to believe in the viability of the work of the Intergovernmental Group.

Mr. Chairman,

Important challenges face the Group. Our work has been intensified over the last year with new endeavours to enhance and speed efforts towards an effective oil embargo against South Africa. While my Government supports any initiative designed to strengthen the embargo, we are keenly aware of that need for further consolidation in our core fields of our activities. Thus, since approximately 80 per cent of South African oil imports is delivered in crude form on tankers, these imports should remain our priority targets. Likewise, my Government sees particular merit in recommendations to enact legislative or comparable measures to enforce the embargo at the national level. In this context we have noted that only a small number of countries have introduced specific legislation. There is thus still a considerable opportunity for strengthening the embargo in the enactment of comprehensive and concrete legislation on the supply and shipping of oil to South Africa.

! H

3

A promising step was taken at the hearings on the 11. embargo held in April 1980: year when the Panel concluded that the Intergovernmental Group should undertake a study of existing legislative measures. These measures would then be considered in order to assist in the formulation of a model 18. 1

-30-

My Government has already pIOVQded a d0tILLIOQ
survey of our own legislation in this arq; and oncougaq,
others to follow suit. Hopetully, when the Gioup report'; on
the model law to the Eorty-fith session of the Ganglia;
. . V :
Assembly, we shall have created a more \$01M bans tot:
further 109 is lativo action .

ECOSOCs 1. regulate ses'on 1990. Fellesnordisk innlegg om kvinnespørsmål v/ambassadesekre-
taer

Anne Merchang, New York, 7.5.1990.

Mr. Chairperson.

I have the honour to speak on! behalf of the Nordic
countr108,h Danmark. Finland. Iceland, Sudden and my own
country, NOEW0Y c

The 34th Session of the Connicuionlon the Statul of
Women earlier this year zoeched consensus on a broad not of
.recomncndhtions dealing with areas of vital cbnco'rn for tho
improvement of the situation 0: women throughout the world.
The recommendations cover a widehango of important issues
under; the priority themes! 0! equality, development and
peace. as "laid down by the Nairobi PotWard-looking
Strategies.

It Icons veident that although some advancement
h pertaining to women has taken plaice over the past ten yeati.
stagnation in the process toward! equality. with regard to
ecbnonic and political development process. remain a uwjor
concern. Most countries have by now enacted legal measure-
to ensure women de jute Qquality. However. do jute o: well
as de tacto discriminbeion continues. In this contcxt tho
Convention on the minination o: .11 tom: of Disczlninotion
against Women play an essential role. We would like to
stress the need for stat. parties to submit the reports
timely and to co-operate fully with the Committee in its
-preoentotion of tho ropoktl.

Mr . Ch: i. rpcraon.

_ we should also like to emphasize the importance of women becoming full partner: in political and economic decision making. .including decisions affecting the environment and the peace process. On the issue of women's participation in decision-making. the 34th Session of the Commission on the Status of Women unanimously adopted a draft resolution presented by Sweden and co-sponsored by the Nordic countries urging all governments to take concrete steps for the number of women in bodies- the composition of which is a governmental responsibility; The Nordic countries have also adapted various measures in order to provide women with a relatively high level of representation in political decision making. In the Nordic parliaments more than 30 per cent of the members are women. The situation is a result of: active campaigning on the part of grass-root organizations and support and commitment; including positive action by political bodies. Like in most spheres of social life: action speaks louder than words and such a situation calls for: mandatory steps as well as political fervour. There are still, however, influential organizations and bodies in our countries in which women are hardly present at all.

This underscores the need for full integration of women in all sectors of society where power is exercised. Employment opportunities or control in this regard. Women's employment rate is high in the Nordic countries.

This, however, gives rise to a number of problems shared by most Member States concerning women's education and training, as well as access to/well-paid jobs and to equal pay - for equal work and to work of equal value. These must all be priority concerns. Furthermore, women's political participation and opportunities in the labour market. or. Closely linked with the organization of family responsibilities. The provision of social support measures is a precondition to enable both women and men to combine employment with parental responsibilities.

Mr. Chairperson,

The Nordic Councils are deeply committed to strengthening women's role in development in the developing countries, as reflected in the guidelines of our bilateral aid programmes and our active participation in multilateral organizations and agencies. Women's economic productivity should be improved through investments in access to women to the labour market and productive resources, including credit and banking facilities. Women represent the primary resource to agricultural production, notably food crops, in the rural areas of developing countries. Efforts should thus be directed towards enabling farmers of either gender to gain access to the required knowledge and technologies. Evidence suggests that the most effective way to slow population growth is to improve educational and income-earning opportunities for women, while extending family planning services. Particular attention should be given to

incorporating women in the national planning process at all levels, promoting women's participation in the productive sector, and reducing current inequities in access to health care, physical safety, and social services.

Mr. Chairperson.

The Nordic countries would like to stress the specific needs of refugee women as well as displaced women and welcome the fact that their situation will be one of the priority themes in the coming 35th session at the Commission on the Status of Women.

t

1M: . Chairperson ,

It is still a task of the utmost importance to improve the situation of women on the national, as well as an international agenda. The Nordic countries are deeply concerned about the insufficient progress on the improvement of the status of women in the UN secretariat. We all know that the 30 per cent target, at the end of this year will be difficult to reach. We strongly urge the Secretary-General to take the necessary measures to increase the number of women employed in the secretariat. It is subject to 1990: 151110: 1 distribution. In particular we urge the Secretary-General and the Helms: States to make special effort to increase the number of women in senior policy level and decision-making posts in order to achieve an overall participation rate of 35 per cent at the total by 1995, without prejudice to the principle of equitable geographical distribution of posts.

Finally. Mr. Chaipperson. in connection with the question of monitoring the implementation of the Forward-V looking Strategies. we would like to underline that in our view world conferences contribute to maintain the question of the advancement of women at the top level on the international agenda. and at regional and national level as well. We therefore support the recommendation contained in draft resolution X by the Commission on the Status of Women that- a world conference on women should be held in 1995. It is important, however, that the conference be carefully prepared and that financial aspects be taken duly into consideration.

Thank you. Mr. Chairperson.

a:
n

.. '1 114-1.: .wmo on r.

_ 35 _

WSW:
% ' Det Kgl. Utenriksdepartement . Royal Ministry of Foreign Affairs
UTGWTAVDETKGL.UTENRMSDEPARTEMENT,OSLO
7.JUNIPLASSEN 1- POSTBOKS 8H4 DEP -TLF.(02)343600 -TLX.71104 NOREG N -FAX(02)349580
OSLO

N-0032 OSLO1

2.495a1. -

Nr. 67/90

"Hvor star vi - hvor gar vi i Europa?" Foredrag av
utenriksminister Kjell Magne Bondevik.

Europa er 1 ferd med 3 finne tilbake til seg selv. Det er de
euroeiske verdiene - respekt \$or menneskeverd, rettsstatens
prinsipper, demokratisk og dkonomisk frihet - som har overlevd
og seiret i Dst-Europa. Dette 5a utenriksminister Kjell Magne
Bondevik i sittlforedrag pa Hristelig Falkepartis
utenrikspolitisk? konferanse lardag 5. mai. Utenriksministeren
tok utgangspunkt ilde siste maneders dramatiske omveltninger i
Dst-Eurcoa, og trakk linjene (remover til det nye Europa 50m
vi idag kan skimte konturene av.

Ett problem som de nye demokratier i Bst-Europa na star
overfor, er at diktaturet har etterlatt et kankursbo. Vi har i
ijernsynsbilder 4ra Romania sett en nnd som vi ikke trodde var'
mulig i Europa ved slutten av det 20. arhundre. Hovedoppgaven
#or de nye demokratiske regjeringer blir a skape et dkonomisk
fundament \$Dr a 91 sine borgere menneskeverdige vilkAr.

Samtidig ma Qst-Europa unnga a 93 fra den ene graft til den
andre, fra kommunistisk materialisme og ateisme til
liberalistisk materialisme.

Selve symbolet pa delingen av Europa, Berlin-muren, er
revet, men 335 Europa blif det farst nar v\$penarsenalene i
dst cg vest er redusert betraktelig cg blir benyttet
utelukkende til forsvarsformal. Arbeidet (or avspenning og
nedrustning ma \$ortsette, 5a Bondevik, men den militare r0119
vil bli mar avdempet, og blokk-konFrontasjonen ma bli avlast
av at sikkerhetsfelleskao mellom Vest-, Sentral- 09 Ost-
Eurona. Krig ma bli en utenkelig tanker

I 4oredraget vist utenriksministeren til at den
4remtidige all-europeiske struktur ma inneholde flare
elementer enn sikkerhet. 095a ikonomi, miljdvvern,
menneskerattigheter og politisk samarbeid kan inkluderes. En
tenkelig_overbygning 4or en 511k prosess er Konferansen om
Sikkerhet cg Samarbeid i Europa, HSSE. Her er alle NATO-land,
Warszawapakt-land og a1lianse4rie land i Europa med, samt USA
09 Canada. Fra a vare at forum for'brannslkking mellom Est-
Europa og Vesten, Ran KSSE bli det viktigsta samarbeidsforum
for det nye Europa.

"Med HSSE 50m instrument Ran vi bygge at nytt Europa pa
den europeiske kulturarv, .hvor de kristne verdier er
grunnleggende element r. Med disse verdiene 50m grunnmur, blir
byggverket solid", avsluttet Bondevik.

Utenriksdenartementet, 4.mai 1990

UDF 00SIENG/NOR 031904000026L HVAJJ

- 37 -

6% wagemeling

Det Kgl. Utenriksdepartement Royap Ministry of Foreign Affairs

UTGITT AV DET KGL. UTENRIKSDEPARTEMENT, OSLO

7 JUNIPLASSEN1 -POSTBOKS 8H4 DEP.-TLF w2)343500- TLX.7H04 NOREG N -FAX(02)349580

'OSLO N-0032 osg.01 0 v 349581

Nr. 68/90

H.M. Kongen her tildelt St. Olavsmedaljen til tidligere
underdirektar'Helene Andersen, Utenriksdepartementet, For
hennes ?ortjenester av norsk- informasjons- og
kulturarbeid i utlandet. '

Medaljen ble overlevert av utenriksminister Kjell Magne
Bondevik under an haytidelighet i Utenriksdgpartementet.

Utenriksdepartementet, 8. mai 1990

Emwgemeliug

Det Kgl Utenriksdepartement Royal Ministry of Foreign Affairs

UTGWTAVDKGLLHENRMSDEPARTEMENT, OSLO

7. JUNIPLASSEN 1- POSTBOKS 8H4-DEP.-TLF.(02)343600- TLX 71104 NOREG N -FAX(02)349580

OSLO N00320\$LO1 ' ' . 349581

Nr. 69/90

M9TE MELLOM UTANRIKgnlNISTIANE I NORDEN OG

FRONTLINESTATANB I OSLO 13. -14g MAI 1990.

Utanriksminister Kjell Magne Bondevik v11 13. -14. mai

d. a. vere vert for det tredje m1tet mellom dei nordiske

utanriksministrane og utanriksministrane 1

Frontlinestatane 1 det s1r1ege Afrika: Angola, Botswana,
Mosambik, Namibia, Tanzania, Zambia og Zimbabwe. Firemalet

'med m9tet er a dr1fte den siste utviklinga i s1r-Afrika,
og korleis omverda best kan medverke til

demokratiseringsprosessen der og avv1klinga av apartheid.

Innverknaden pa nabolanda av utviklinga i S1r-Afrika- -vil

også bli diskutert. Nytt ved dette hjvet er at Namibia

delta: for f9rste gang son frontlinestat.

Osloom1tet, som skal finne stad pa Grand Hotell, fglgjer

opp tilsvarande mgte i Arusha, Tanzania, 1 januar 1988 09

1 Stockholm fire at tidlegare.

Det blir arrangert gressekonferanse med ministrane mandag

14. mai kl. 15.15 pa Grand Hote11.P5me1ding til UDs

Pressekontor, tlf. 34 35 11.

Utantiksdepartementet, 8. mai 1990

UDF 003/ENG/NOR 03/90V 3000126L HA1;

OSLO
UDF 00SIENG/NOR 03/90. 30000. 261. N.A.I.s
,9 Pmsenuung A
Det Kgl. Utenriksdepartement Royal Ministry of Foreign Affairs
UTGITT AV DET KGL. UTENRIKSDEPARTEMENT, OSLO
7. JUN! PLASSEN 1 - POSTBOKS 8114 DEP. - TLF. (02) 343600 - TLX. 71104 NOREG N0- FAX (02)
349580
N-0032 OSL01 349581
Nr. 70/90
BES\$K AV MEXICOS VISEUTENRIKSMINISTER ANDRES ROZENTAL I
NORGE
Etter invitasjon fra statssekretar Knut Vollebak avlegger
Mexicos viseutenriksminister Andres Rozental offisielt
besak i Norge 9--11.mai.. x
1
I tillegg til politiske samtaler i Utenriksdepartementet,
vil viseutenriksminister Rozental ogsa mete handels-
minister Kaci Kullmann Five og besake Norges Eksportrad.
Utenriksdepartementet, 9. mai 1990